

DE 8 GEBODEN VAN IPM

Geïntegreerde gewasbescherming (IPM) is telen volgens 8 principes die u helpen om een duurzame en efficiënte gewasbescherming mogelijk te maken.

I

VOORKOM IN PLAATS VAN TE GENEZEN

II

KIJK OM TE WETEN

III

BEHANDEL PAS WANNEER NODIG

IV

HOU CHEMIE ALS LAATSTE OPTIE

V

BESTRIJD SELECTIEF

VI

RESPECTEER DE VOORGESCHREVEN DOSIS

VII

GEEF RESISTENTIE GEEN KANS

VIII

REGISTREER EN LEER

HEEFT U VRAGEN BIJ HET INTEGREREN VAN IPM OP UW BEDRIJF?

Bel voor meer info naar +32 (0)9 353 94 94, mail naar info@pcsierteelt.be, of lees meer over IPM op www.pcsierteelt.be

GEÏNTEGREERDE GEWAS-BESCHERMING VANAF 2014 VERPLICHT IN SIERTEELT!

Geïntegreerde gewasbescherming (Integrated Pest Management of IPM) wordt vanaf 1 januari 2014 verplicht in land- en tuinbouw, dus ook in de sierteelt. IPM is gebaseerd op acht basisprincipes en laat de teler toe op een ecologisch en economisch verantwoorde en efficiënte manier plagen, ziekten en onkruiden onder controle te houden. Deze basis-principes en bijhorende maatregelen voor de sierteelt worden dit jaar uitgebreid toegelicht in een artikelenreeks. We starten de reeks met het definiëren van IPM.

Frans Goossens (ADLO), Joachim Audenaert en Els Mechant (PCS)

Van Europese naar Vlaamse richtlijnen

In 2009 werd er een Europese richtlijn (2009/128/EC) uitgevaardigd die een kader vastlegt waarbinnen EU-lidstaten acties voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moeten uitwerken, waarbij IPM één van de actiepunten is. In België werken de gewesten momenteel aan praktische richtlijnen per sector. Deze worden eind juni voorgelegd aan de EU-Commissie en treden – na goedkeuring – in werking vanaf 2014. Concreet betekent dit dat ook siertelers vanaf 1 januari 2014 verplicht worden om te telen binnen de Vlaamse IPM-richtlijnen voor de sierteelt

Wat is IPM?

De richtlijnen bevatten maatregelen die de teler kan of moet toepassen om tot IPM te komen. Daarom is het belangrijk goed te begrijpen waar IPM om draait. Hoewel er vele definities voor het begrip voorhanden zijn, kan IPM samengevat worden als de weloverwogen combinatie van alle gewasbeschermingstechnieken, met minimaal risico voor mens en milieu, waarbij gewasschade en de kosten voor gewasbescherming binnen economisch aanvaardbare niveaus

blijven. Aangezien de meeste siertelers zich nu reeds inzetten om op een economisch verantwoorde en duurzame manier gezonde planten te telen, is IPM een maatregel die vaak al (on)bewust en/of in beperkte mate op het bedrijf wordt toegepast.

IPM in acht stappen

Voor het omzetten van IPM naar de praktijk worden acht algemene basisprincipes gedefinieerd die samen een IPM-stappenplan vormen dat hieronder kort wordt beschreven en schematisch wordt voorgesteld.

STAP 1: VOORKOM IN PLAATS VAN TE GENEZEN

Preventie van schadeverwekkers (schadelijke insecten, pathogenen die ziekten veroorzaken en onkruiden) is de basis voor een geslaagde en duurzame gewasbescherming. Naast een goede bedrijfshygiëne en het toepassen van adequate teelttechnieken, moet je hierbij voor ogen houden dat gezonde, niet-gestresseerde planten minder gevoelig zijn voor ziekten en plagen.

STAP 2: KIJK OM TE WETEN

Omdat het voorkomen van schadeverwekkers soms onvermijdelijk is, is het

belangrijk om regelmatig in je gewas te kijken (monitoring), eventuele problemen te identificeren en ze op te volgen in de tijd. Problemen kan je immers pas oplossen als je ze voldoende kent en tijdig waarneemt.

STAP 3: BEHANDEL PAS WANNEER NODIG

Afhankelijk van de teelt kan het voorkomen van een schadeverwekker tot op een bepaald niveau toelaatbaar zijn, hetgeen we de schadedrempel noemen. Wanneer de populatie van de schadeverwekker kleiner is dan deze drempelwaarde, biedt ingrijpen geen meerwaarde. Hoewel teeltafhankelijk, is de schadedrempel bij sierteeltgewassen voor veel schadeverwekkers vaak heel laag tot nul. Bovendien varieert deze schadedrempel ook volgens de bestrijdingsmaatregel. Zo kunnen roofmijnen bijvoorbeeld al uitgezet worden bij een lagere aanwezigheid van spintmijten, terwijl een chemische behandeling beter rendeert bij een hogere aanwezigheid van deze schadeverwekker. De beslissing tot behandelen neem je dus steeds op basis van monitoring (stap 2) en je schadedrempel (stap 3).

STAP 4: HOU CHEMIE ALS LAATSTE OPTIE

Indien je beslist dat behandelen noodzakelijk is, ga je eerst na of er niet-chemische, economisch verantwoorde alternatieven voorhanden zijn. Biopreparaten, fysische maatregelen of het inzetten van natuurlijke vijanden kunnen schadeverwekkers vaak succesvol bestrijden of beheersen en verdienen de voorkeur. Het gebruik van chemische middelen is uiteraard niet verboden en vaak ook noodzakelijk. Wanneer je kiest voor chemische bestrijding, moet je rekening houden met de volgende drie stappen om je bestrijding efficiënt te maken en houden.

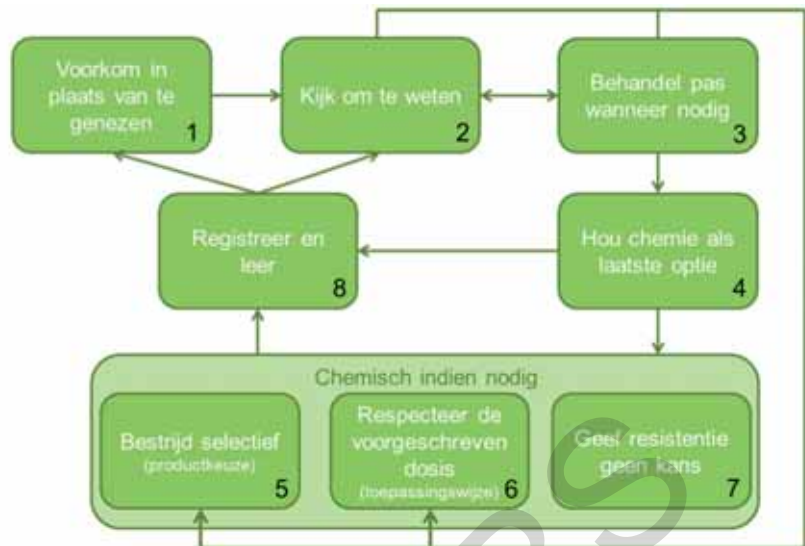
STAP 5: BESTRIJD SELECTIEF

Bij de keuze van je product kijk je opnieuw goed naar de situatie in je gewas (monitoring en schadedrempel). Je kiest een product dat zowel doelspecifiek als veilig is, m.a.w. het middel bestrijdt het aanwezige stadium van de schadeverwekker efficiënt en heeft minimale negatieve effecten voor het gewas, de natuurlijke vijanden, en 'mens en milieu'.

STAP 6: RESPECTEER DE VOORGESCHREVEN DOSIS

Naast een juiste productkeuze, verzekert een correcte toepassing een

Figuur - Geïntegreerde gewasbescherming (IPM): stap voor stap toepassen van de acht IPM-basisprincipes

▲ Vanglampen kunnen ingezet worden voor monitoring (stap 2) en fysische bestrijding (stap 4) van vlinders

efficiënte bestrijding. Dien de voorgeschreven dosis toe met een juiste spuittechniek en onder optimale omstandigheden. Om het gebruik van chemische middelen verder te verminderen kan je bij lokale problemen een plaatselijke behandeling uitvoeren.

STAP 7: GEEF RESISTENTIE GEEN KANS

Een derde en laatste aandachtspunt bij chemische bestrijding is het vermijden of vertragen van resistentie-opbouw. Hiervoor wissel je producten uit verschillende resistentiegroepen met elkaar af en respecteer je de optimale termijn tussen behandelingen. Binnen-

kort vind je in dit vakblad twee posters (met o.a. de werking, resistentiegroep, aanbevolen dosis en neveneffecten van erkende middelen) die je kunnen helpen om chemische behandelingen volgens de drie bovenstaande principes (stap 5 tot 7) uit te voeren.

STAP 8: REGISTREER EN LEER

Tot slot is het noodzakelijk om alle behandelingen (stap 4 tot 7) en de bekomen bestrijdingsresultaten te registreren en terug te koppelen naar de preventie en monitoring in je bedrijf (stap 1 en 2). Op basis van de registratie kan je een correcte evaluatie maken van je bedrijfseigen combinatie van technieken en deze optimaliseren. Via het IPM-stappenplan kan je – vaak al via kleine aanpassingen – op een duurzame, economisch verantwoorde en efficiënte manier je gewas beschermen terwijl je kwalitatief hoogstaande planten teelt.

ADLO en PCS begeleiden telers in het IPM-verhaal

IPM-werkgroep binnen- en buitenteelt

Om de Vlaamse IPM-richtlijnen voor sierteelt op te stellen, werd er twee jaar geleden een IPM-Werkgroep Sierteelt opgericht. Onder leiding van Frans Goossens (ADLO) vertaalde deze werkgroep de acht IPM-basisprincipes naar een checklist met concrete (verplichte of aanbevolen) maatregelen voor de sector. Om deze checklist te toetsen aan de praktijk worden er twee werkgroepen (IPM-buitenteelt en IPM-binnenteelt) opgericht. In deze werkgroepen zullen zowel telers (ca. 20

per groep) als vertegenwoordigers van ADLO en PCS zetelen. Binnen de werkgroepen kunnen ook knelpunten, aanvullingen en suggesties besproken worden.

Demonstratie en onderzoek

Daarnaast zetten ADLO en PCS volop in op voorlichting en onderzoek rond IPM. Het PCS heeft samen met de andere partners binnen de Technopool Sierteelt (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, Universiteit Gent en Hogeschool Gent) een jarenlange ervaring in diverse onderzoeksthema's die met IPM te maken hebben, zoals:

- preventie (o.a. minder gevoelige of resistente cultivars, waterontmetting),
- waarnemings- en waarschuwingssysteem,
- bepalen schadedrempels,
- alternatieve bestrijdingstechnieken (o.a. roofmijten en andere natuurlijke vijanden, biopreparaten, mechanische onkruidbestrijding en afdekmaterialen tegen onkruid),
- selectiviteit en neveneffecten van gewasbeschermingsmiddelen,
- verbeteren van de spuittechniek,
- resistentieproblematiek,
- ...

Ook het komende jaar zal het PCS dit onderzoek verder zetten. Op 1 maart ging bovendien het ADLO-demonstratieproject 'Geïntegreerde gewasbescherming in de sierteelt' van start waarbij PCS en partner ILVO alle siertelers de kans zullen geven om kennis te maken met de IPM-maatregelen binnen hun deelsector. Naast theoretische voorlichting,

▲ Het gebruik van chemische middelen kan je reduceren door lokale toepassingen uit te voeren.

ting, kunnen de telers IPM in de praktijk bekijken op verschillende demobedrijven over heel Vlaanderen met ruime aandacht voor het uitwisselen van ervaring en het geven van praktische tips.

Stap voor stap

Tot slot komen de acht IPM-basisprincipes (en bijhorende maatregelen) gedurende de komende maanden stuk voor stuk uitgebreid aan bod in een artikelenreeks, waarvan dit artikel de inleiding is.

CONTACTPERSONEN

Coördinatoren PCS:

- Filip Rys (*boomkwekerij*)
filip.rys@pcsierteelt.be – 09/353.94.73
- Els Pauwels (*azalea en rhododendron*)
els.pauwels@pcsierteelt.be
09/353.94.88
- Marc Vissers (*kamerplanten en knolbegonia*)
marc.vissers@pcsierteelt.be
09/353.94.85
- Liesbet Blindeman (*snijbloemen, perkplanten en potchrysanen*)
liesbet.blindeman@pcsierteelt.be
09/353.94.89

ADLO:

- Frans Goossens
frans.goossens@lv.vlaanderen.be
09/272 23 15
- Pascal Braekman
pascal.braekman@lv.vlaanderen.be
09/272 23 09

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Onderzoek met steun van de Vlaamse Overheid, het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie, de Provincie Oost-Vlaanderen, de Provinciale Landbouwkamer, Boerenbond, AVBS, dé sierteelt- en groenfederatie, de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde en KBC Bank & Verzekering.

Voor u gekiekt!

De misvormde groeitoppen van deze *Buxus* worden veroorzaakt door voor het blote oog onzichtbare galmijten.

Meer informatie over deze beschadiger kan bekomen worden bij de Waarschuwingsdienst (waarschuwingen@pcsierteelt.be of 09/353.94.70)

Datum foto: 6 maart 2013